

TÜBİTAK - ARDEB
Tarla Bitkileri Çağrı Programı
“1003-GDA-TRLA-2018-1 Yağ Bitkileri
Çeşit İslah Programlarının Oluşturulması”
Çağrı Metni

1. Genel Çerçeve

Bitkisel üretimin temel girdisi olan tohumluk verimli ve kaliteli bir bitkisel üretimin ön koşuludur. Geçmişte dünyada tohumluk ticareti oldukça sınırlı düzeyde yapılırken, özellikle son yirmi yıl içerisinde uluslararası tohumluk sektörü çok hızlı bir büyüme göstermiştir. Uluslararası tohumluk ticaretinin artması, özellikle tohumluk üretim programları yetersiz olan ülkeler için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Türkiye’de tohumluk dış ticaret değerleri incelendiğinde, birkaç bitki dışında ihracat değerlerinin ithalat değerlerinden fazla olduğu görülmektedir. Ancak tohumluk üretiminin yeterli veya yerli üretimin yüksek olduğu türler de dahil olmak üzere, önemli tarla bitkilerinde ağırlıklı olarak yabancı çeşitlerin kullanıldığı görülmektedir. Tarla bitkilerinde tohumluk üretim sistemi genel olarak yüksek kademe tohumluk ithalatı yapılarak ülke içerisinde çoğaltılması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple tohumluk üretiminde tam anlamıyla dışa bağımlılıktan kurtulmanın ön koşulu, çeşit islah programlarının oluşturularak yerli çeşitlerin geliştirilmesidir.

İç ve dış gıda taleplerindeki artış ve kaliteye yönelik çeşitlenmeler, bazı spesifik ürünlere yönelik talep artışları, ayrıca sıcaklık ve kuraklık gibi iklim faktörlerinde ve hastalık-zararlı gibi etmenlerde meydana gelen değişimler, ihtiyaçlar doğrultusunda yeni çeşitlerin islah edilmesini zorunlu kılmaktadır. Ülkemizin tohumluk üretiminde dışa bağımlı olmaktan kurtulması ve aynı zamanda diğer ülkelere tohumluk pazarlayabilmesinin ön koşulu çeşit islah programlarının oluşturularak yerli çeşitlerin geliştirilmesidir. Türkiye’nin tarımsal ürün ithalatında bitkisel yağ ve türevlerinin ilk sırayı alması sebebiyle, yağ bitkilerinde yerli çeşit geliştirilmesi daha büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle yağ bitkilerinde ulusal çeşit islah programlarının planlanması ve yapılan çalışmaların artırılması ve desteklenmesi gerekmektedir.

Dünyada moleküler genetik ve biyoteknoloji alanında çok hızlı gelişmeler sağlanmış olup çeşit islahı ve tohumculuk konusunda söz sahibi ülkelerde yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle çeşit islah süresinin kısaltılması, seleksiyon çalışmalarının etkinliğinin artırılması ve dünyadaki diğer firmalarla rekabet edilebilmesi için klasik islah yöntemleri yanında biyoteknolojik yöntemlerin de islah programlarında yer alması önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda TÜBİTAK Araştırma Destek Programları Başkanlığı tarafından "Yağ Bitkileri Çeşit İslah Programlarının Oluşturulması" alanında çağrıya çıkılması uygun bulunmuştur.

2. Amaç ve Hedefler

Ülkemiz toplam ekilebilir alanlar içerisinde %4 gibi oldukça düşük bir paya sahip olan yağlı tohum üretiminin artırılabilmesi, üretimin çeşitli aşamalarında karşılaşılan sorunların minimize edilmesiyle yakından ilişkilidir. Bunlar içerisinde yüksek tohum ve yağ oranı başta olmak üzere genel anlamda iç ve dış talepler ile değişen ekolojik faktörlere, özel anlamda ise her bir yağ bitkisine yönelik sıkıntıları giderecek yeni çeşit ve tohumluk üretimi

konularında aşağıda çerçevesi çizilen projelerin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Çağrı kapsamında, yağ bitkileri türlerinde ülkemizdeki araştırma kuruluşlarında mevcut ıslah programlarının kapsam ve etkinliğinin artırılmasına veya sürekliliği olacak yeni ıslah programlarının başlatılmasına yönelik projelerin hazırlanması beklenmektedir. Bu amaçla, yurtiçi/yurtdışı genetik materyalin temini, karakterizasyonu ve ıslah programına aktarılması; yeni ıslah/melezleme programlarının oluşturulması; ön-ıslah vb. konuların bir veya birkaçının kombine edildiği projeler sunulabilir. Sadece genetik materyalin toplanması ve karakterizasyonuna yönelik projeler çağrı kapsamına uygun olmayıp, bu çalışmaların mutlaka bir ıslah programına entegre edilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde sadece ileri hatların tescil öncesi verim ve kalite performanslarının belirlenmesinin hedeflendiği adaptasyon denemeleri de çağrı kapsamı için yeterli görülmemektedir.

- **Ayçiçeğinde, yüksek tane ve yağ verimine sahip, stres faktörlerine, hastalıklara, zararlılara ve herbisitlere dayanıklı, ebeveyn hat ve/veya hibrit çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Kolzada, kışlık, kurağa toleranslı, tohum dökmeyen, yüksek verimli ve kaliteli hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Aspirde, kurağa ve soğuğa dayanıklı/toleranslı, tohum verimi ve yağ oranı yüksek hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Soyada, yüksek verim ve yağ oranına sahip, stres faktörlerine, hastalık ve zararlılara dayanıklı hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Susamda, verimli, kuraklığa ve hastalıklara dayanıklı, tohum dökmeyen ve makineli hasada uygun hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Yer fıstığında, iri taneli, tohum verimi yüksek ve makineli hasada uygun erkenci hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Haşhaşta yağ ve alkaloidlerce zengin hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**
- **Diğer yağlı tohumlu bitkilerde yüksek verimli ve kaliteli hat/çeşitlerin geliştirilmesi,**

Bu çağrı konusu kapsamında önerilecek projeler hedeflerden yalnızca birini ele alabileceği gibi, proje önerisi bütünlük arz edecek şekilde birden fazla hedefi de kapsayabilir. Çağrı kapsamındaki bitki türlerinde klasik ıslah ve biyoteknolojik yöntemlerin kullanılacağı proje önerileri beklenmektedir. Ancak, transgenik çeşit geliştirme projeleri çağrı kapsamı dışındadır.

3. İlgili Destek Programı

Bu çağrı konusu kapsamında önerilecek projelere "1003-Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı" kapsamında destek verilecektir.

4. Çağrıya Özel Hususlar

- Bu çağrı kapsamında, küçük, orta veya büyük ölçekli projeler hazırlanabilir.
- Üniversiteler, Kamu Araştırma Enstitüleri ve alanla ilgili özel sektörün işbirliği ile ortaklaşa hazırladıkları disiplinler arası projelere öncelik verilecektir.
- İlgili özel sektör kuruluşları ile işbirliği içinde hazırlanmış ve/veya aynı/nakdi destek

almış ve yüksek ticarileşme potansiyeli bulunan projelere öncelik verilecektir.

- Orta ve büyük ölçekli projelerin farklı kurum/kuruluşlarda yürütülen alt projelerden oluşması (bir proje en fazla 1 ana ve 3 alt projeden oluşabilir) beklenmektedir.
- Sunulan projelerin başvuru formunda başlangıç ve hedef [Teknoloji Hazırlık Seviyeleri \(THS\)](#) belirtilmesi beklenmektedir.
- Hazırlanacak projelerin bütçe kalemlerinin dağılımlarının dengeli olmasına dikkat edilmesi beklenmektedir.
- Bu çağrı kapsamında altyapı oluşturmaya yönelik projeler desteklenmez.
- İkinci aşama proje başvuruları ile birlikte, alt proje tanımlı başvurular için, [Protokol Belgesi](#) sunulmalı ve alt projelerin başvuru sisteminde de tanımlanması unutulmamalıdır. Alt proje tanımlı başvurularda, 2. aşama başvurusu ile sunulan bütçe, projeler bazında ayrılmalıdır.

5. Çağrı Takvimi

	Çevrimiçi Başvuru Sistemi Kapanış Tarihi	Elektronik Başvuru Çıktısının Gönderilmesi İçin Son Tarih (*)
Birinci Aşama	22.06.2018 17:30	29.06.2018 17:30
İkinci Aşama	09.11.2018 17:30	23.11.2018 17:30

(*) Elektronik başvuru çıktısının ıslak imzalı nüshasının belirtilen tarih ve saate kadar Kurumumuza ulaştırılması gerekmektedir.

6. Ek Belgelere Referanslar

- [1003 Destek Programı Web Sayfası](#)
- [1003 Destek Programı Bilgi Notu](#)
- [1003 Destek Programı Başvuru Formları \(*\)](#)
- [1003 Öncelikli Alanlar Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı Usul ve Esasları](#)
- [Ulusal Bilim Teknoloji ve Yenilik Stratejisi 2011-2016](#)
- [1003 Proje Önerisi Değerlendirme Formu](#)
- [Yasal/Özel İzin Belgesi Bilgi Notu](#)
- [Etik Kurul Onay Belgesi Bilgi Notu](#)
- [TÜBİTAK Çağrı Planlaması](#)

(*) 1003 programına ait başvuru formları güncellenmiştir. 1. ve 2. aşama başvuruları sırasında güncel formların kullanılmaması halinde proje önerileri değerlendirmeye alınmayacaktır. Güncel başvuru formlarına ulaşmak için lütfen [tıklayınız](#).

7. İrtibat Bilgileri

Serkan TUNA

Tel	0312 298 12 66
e-posta	serkan.tuna@tubitak.gov.tr

Tarım, Ormancılık ve Veterinerlik Araştırma Destek Grubu (TOVAG)